

5. Шпикуляк О.Г. Інституції у розвитку та регулюванні аграрного ринку: моногр. / О.Г.Шпикуляк – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 396 с.
6. Шпикуляк О.Г. Інституціоналізація інноваційної діяльності в аграрній сфері економіки / О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 3. – С. 114–117.
7. Рысымятов А.З. Институциональные изменения и их роль в построении рыночной экономической системы / А.З. Рысымятов // Научный журнал КубГАУ. – 2007. – № 33(9). – С. 1–16.
8. Носова О.В. Проблемы формирования институтов рыночной системы / О.В. Носова // Экономический вестник Ростовского госуд. ун.-та. – 2008. – Т. 6. – № 2. – С. 74–81.
9. Pryor F.L. Market economic systems / Pryor F.L. // Journal of Comparative Economics, Vol. 33, 2005., P 25-46.
10. Veblen T. The Place of Science in Modern Civilization and Other Essays / Veblen T. – N.Y.: Huebsch, 1919. – P. 72-73.
11. Karnevale, A. America and New Economy. San Francisco: Jossey Bass, 1991. – P. 3.
12. Smith M.K. Social Capital – The encyclopaedia of informal education / Smith M.K. // www.infed.org/biblio/social_capital.htm.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2013 р.

*

УДК 330. 341.1: 631.1.016 (477)

**С.О. ТИВОНЧУК, кандидат економічних наук,
провідний науковий співробітник
Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки”
Я.О. ТИВОНЧУК, кандидат економічних наук,
фінансовий аналітик фірми «Сингента»**

Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу України в ринкових умовах (концептуальні та методичні положення)

Постановка проблеми. Україна належить до країн із найнижчим рівнем державної підтримки умов відтворення у сільському господарстві. Сільськогосподарські підприємства нині свою діяльність спрямовують на мовиробництво окупної, як правило, експортоорієнтованої продукції, руйнуються сіво зміни, деградуєть ґрунти. Значна частина працездатного населення витісняється із сільськогосподарських підприємств в особисті селянські господарства. Рівень оплати праці у сільському господарстві на 40% нижчий середнього по економіці. У 14 тис. сільських населених пунктів (49%) відсутні будь-які виробничо-управлінські підрозділи, безробіття та бідність стають спадковими [7].

Призупинення негативних руйнівних процесів можливе лише за умови переведення агропродовольчого комплексу на інновацій-

ний шлях розвитку. На нинішній час в агропродовольчому комплексі розв’язання проблеми науково-технічного прогресу, його інноваційного розвитку здійснюється епізодично з одночасним зниженням інноваційної активності сільськогосподарських підприємств. У цьому зв’язку високої актуальності набуває розробка організаційно-економічного механізму, спрямованого на стимулювання як створення конкурентоспроможних інновацій, так і активізації освоєння їх у сільськогосподарському виробництві, забезпечення екологічної безпеки, високої якості виробленої наукомісткої агропродовольчої продукції, зниження витрат виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми НТП, інноваційної діяльності в агропродовольчому секторі як економічних факторів динамічного розвитку, присвячені праці вітчизняних учених: С.М. Володіна [1], В.М. Гейця [2], Л.І. Курило

© С.О. Тивончук, Я.О. Тивончук, 2013

[4], Ю. О. Лупенка [9], В.Я. Месель-Веселяка [9], П. Т. Саблука [4], В. П. Семиноженка [2], О. Г. Шпикуляка [4], О.В. Шубравської [11], а також зарубіжних учених – Є.І. Крилова [6] Г. Румпефа [8], Дж. Стройлопулоса [8], Й.Шумпетера [12] й ін. Віддаючи належне результатам досліджень та їх ролі в збагаченні інноваційної парадигми розвитку, все ж необхідно зазначити, щодо даної предметної площини досліджень ще недостатньо обґрунтовано концептуальні підходи до створення організаційно-економічного механізму розвитку інноваційних процесів в агропродовольчому комплексі.

Мета статті – аналіз і узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду успішного розвитку інноваційних процесів в агропродовольчому секторі та розробка методичних підходів до формування організаційно-економічного механізму активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу в ринкових умовах країни.

Виклад основних результатів дослідження. Наприкінці ХХ ст. людство вступило в нову стадію свого розвитку – стадію побудови постіндустріального суспільства, що зумовило створення специфічних технологій, виробничо-технологічних систем і формування відповідних виробничих та економічних відносин у сфері виробництва.

Інноваційний процес в агропродовольчому комплексі, який ґрунтується на інтеграції науки й виробництва, має свою специфіку, створюючи передумови для визначення його характеристики і механізму функціонування. Дослідження, науково-технічні розробки, впровадження останніх в аграрне вироб-

ництво, виробництво агропродовольчої наукомісткої продукції, її зберігання й реалізація є основними функціональними ланками та етапами інноваційного процесу.

В агропродовольчій сфері України відсутній дійовий організаційно-економічний механізм стимулювання масштабних науково-технологічних змін. Державні інноваційні програми часто не забезпечують досягнення конкретних кінцевих результатів. Міністерство аграрної політики та продовольства України, місцеві органи влади і самоврядування посиляються на недостатність коштів для повного задоволення інноваційної трансформації відповідних галузей аграрного сектору, а недержавні комерційні структури не зацікавлені у здійсненні довгострокових проектів, які б забезпечували базові технологічні зміни [11]. Водночас нині галузь агропродовольчого виробництва в силу своїх специфічних особливостей та обмежених економічних і техніко-технологічних можливостей не може ефективно функціонувати без державної підтримки, яка, як правило, ґрунтується не тільки на власній інноваційній політиці, але й на регулюванні інноваційної політики в галузі.

Подолання технологічного відставання агропродовольчого комплексу в короткостроковій перспективі зумовлює необхідність формування цілісної системи складових, нових системних підходів щодо розвитку підприємництва в науково-технічній сфері, освоєння інновацій у виробництво, тобто організаційно-економічного механізму розвитку інноваційних процесів у галузі (табл. 1).

1. Складові організаційно-економічного механізму розвитку агропродовольчого комплексу (АПК) на інноваційній основі

Організаційні складові	Економічні складові
Вибір організаційних форм підприємницьких структур АПК	Фінансування та кредитування підприємницьких структур АПК
Планування та організація діяльності підприємницьких структур АПК	Оподаткування підприємницьких структур АПК
Стимулювання ефективності інноваційної діяльності підприємницьких структур АПК	Ціноутворення реалізації агропродовольчої продукції
Ресурсне та кадрове забезпечення	Формування інструментів трансформації галузі на інноваційний тип господарювання
Державне, галузеве й регіональне регулювання розвитком АПК	Страховання ризиків діяльності підприємницьких структур АПК
	Оцінка ефективності виробництва агропродовольчої продукції

Джерело: Власні дослідження.

Досліджуючи сучасний стан формування процесів трансформації агропродовольчого комплексу України на інноваційний тип го-

сподарювання встановлено негативну тенденцію підприємницьких структур до сприйняття нововведень (табл. 2).

Основною причиною хронічної несприйнятливості до трансформаційних інноваційних процесів підприємницьких структур агропродовольчого сектору є неадекватність державної політики щодо особливостей і закономірностей економіки знань. Нині державна політика щодо розвитку аграрного сектору, ґрунтуючись в основному на ідеологічній основі неокласичної теорії ринкової рівноваги, поза увагою залишає економіку знань, ігноруючи при цьому роль НТП, який на сучасному етапі є основним фактором економічного росту. Передова економічна думка давно вказує на неадекватність неокласичної парадигми, оскільки економіка ніколи не буває у стані ринкової рівноваги.

Гра ринкових сил нескінченно породжує нові знання, уміння, навички й можливості, що робить економічні процеси не рівноваженими, не визначеними і не лінійними, тому, спираючись на набір класичних міфів про ринкову рівновагу, стримує запровадження реальних економічних процесів. Саме на шляху побудови міфологічної економіки ринкової рівноваги агропродовольчий комплекс України позбавив себе великої частини власності, капіталу та компетенцій управління розвитком. Слід зазначити, що блокуються трансформаційні процеси й олігархічним бізнесом, який одержує надприбуток за рахунок монопольного становища, природної та адміністративної ренти.

2. Трансфер інновацій регіональними центрами наукового забезпечення НААН України в агропромислове виробництво за регіонами України за 2006-2010 рр. та 2011 р.

Центри наукового забезпечення НААН АР Крим і областей	Кількість діючих господарських суб'єктів у сільському господарстві, 2010 р., од.	Кількість агроформувань, в яких здійснювалося впровадження інновацій, од.		Залучено коштів до спецфонду наукових установ НААН, тис. грн	
		у середньо-му за 2006- 2010 рр.	у т.ч. за 2011 р.	у середньо-му за 2006-2010 рр.	у т.ч. за 2011 р.
АР Крим	2238	52	27	6848,7	2453,8
Вінницький	2317	63	44	17746,0	6276,1
Волинський	1095	43	6	2834,5	297,2
Дніпропетровський	4015	51	18	24083,5	6158,0
Донецький	2097	56	36	5770,8	1769,3
Житомирський	1296	26	35	12448,8	1543,2
Закарпатський	1759	28	28	1245,0	354,3
Запорізький	3035	102	343	17692,2	3011,1
Івано-Франківський	767	15	5	8223,9	1267,4
Київський	2133	168	76	18619,1	3525,8
Кіровоградський	3206	62	27	5930,8	2667,3
Луганський	1986	72	23	1020,1	82,9
Львівський	1490	15	12	3367,8	812,1
Миколаївський	5315	8	5	5265,5	1832,1
Одеський	6901	85	46	2963,1	473,4
Полтавський	2368	45	39	4802,6	1397,0
Рівненський	940	59	9	1335,5	422,8
Сумський	1227	40	13	6624,2	2887,6
Тернопільський	1250	132	11	3916,9	299,8
Харківський	1943	590	250	64991,4	19382,4
Херсонський	2872	54	52	10140,8	5817,0
Хмельницький	1844	15	4	13424,9	1901,7
Черкаський	1827	367	58	896,0	116,6
Чернівецький	1009	88	19	3715,3	840,8
Чернігівський	1030	27	17	3149,7	2773,1
Всього	56493	2263	1203	247057,1	68362,8

Джерело: Звіт про діяльність НААН України за 2006-2010 та 2010, 2011 роки. – К.: Аграрна наука, 2011, 2012 рр.

Формування інноваційного середовища завжди є складним процесом для будь-якої сфери економіки. Це зумовлюється невизначеністю, яка пов'язана із самим нововведенням: недостатньою інформацією про нього і

його прибутковість, особливо на ранніх стадіях дифузії. Адже оцінити відносні переваги інновацій на ранній фазі їх дифузії особливо важко, тому значна кількість виробників, як показує практика, не завжди йдуть на ризик.

На думку Й. Шумпетера, тільки очікування надприбутку є рушійною силою прийняття рішення про впровадження нововведень в підприємстві [12].

Результати практики показують, що очікування надприбутку від впровадження нововведень досягається за умов, коли кожний новий інноваційний продукт є носієм якісних характеристик і відповідає таким ознакам:

наявність у нього нових технічних рішень, їх значущість (науково-технічний аспект);

вплив на ринок, тобто ринкова новизна (економічний аспект).

Якщо нові види продуктів мають перевагу перед існуючими за техніко-економічними характеристиками (за рахунок застосування нових наукових рекомендацій, винаходів і технічних рішень) та витрати на їх освоєння невеликі, але ринкова

новизна в продукті відсутня, то його впровадження навряд чи забезпечить надприбуток виробнику. З огляду на вищезазначене рішення про випуск нового наукомісткого товару є складним і ризиковим.

Рівень ризику здебільшого залежатиме від таких чинників: ступеня оригінальності та складності концепції, яка визначає сприйнятливість ринку і витрати переходу для користувача (ринковий ризик); рівня технічного здійснення нововведення (технологічний ризик); ступеня інформованості самої фірми (підприємства) щодо технології, інновації та ринку (стратегічний ризик).

Виходячи з цього, з метою забезпечення інноваційних трансформацій у підприємствах аграрного сектору слід провести комплексну діагностику визначення можливості ефективного освоєння інновацій (табл. 3).

3. Етапи діагностики визначення можливості ефективного освоєння інновацій

Етапи забезпечення ефективного освоєння інновацій	Сутність діяльності
I. Визначення необхідності в інновації	Визначення цілей інноваційної діяльності, оцінка фактичного потенціалу підприємства, досягнення консенсусу в колективі
II. Збір інформації про інновацію	Узагальнення інформації про нововведення, розширення пошуку. Оцінка інформації про нововведення, вибір інновації
III. Визначення організаційно – економічних та екологічних підходів упровадження інновацій	Оцінка ресурсного, кадрового потенціалу. Виявлення загроз і можливостей зовнішнього середовища та внутрішніх сильних і слабких сторін, визначення каналів реалізації наукомісткої продукції, вибір інструментарію реалізації інноваційних заходів
V. Упровадження інновацій	Реалізація обраної інноваційної стратегії та здійснення контролю за її виконанням
VI. Оцінювання результатів освоєння інновацій	Запровадження стратегічних змін, визначення нових стратегічних цілей

Джерело: Власні дослідження.

Дані таблиці 3 показують, що на перших етапах інноваційного процесу визначається потреба в нововведенні, здійснюється збір інформації про інновацію та оцінка конкурентоспроможності нововведення, тобто стимулюється початок інноваційного процесу в конкретному підприємстві. На наступних етапах сутність діяльності підприємств полягає в реалізації опрацьованих підходів упровадження інновацій. За оцінками спеціалістів, від 25 до 39 % усіх нововведень упроваджується на основі одержання даних про їх існування [10].

Важливо для досягнення нівелювання ризику застосування інновацій зосередити ува-

гу на формуванні таких напрямів інноваційного процесу:

створення нових конкурентоспроможних інноваційних продуктів, які володіють комплексом корисних господарських ознак;

розробка й освоєння сучасних технологій і нової техніки, які є локомотивом переведення аграрного виробництва на інноваційну основу; формування дійового механізму та сучасних правових форм трансферу технологій щодо прискореного переведення підприємницьких структур на нові ресурсозберігаючі технології, удосконалені комплекси машин, які дають змогу зменшити споживання палива, знизити затрати праці на виробництво одиниці продукції;

застосування системи «інноваційних показників» (“innovation-indicators”), розроблених Директоратом з підприємництва Комісії Європейського Союзу (КЕС), що уможливило зрівняння рівня інноваційної діяльності у відповідних напрямках різних країн та визначення сильних і слабких сторін проведеної інноваційної діяльності [13].

Ці напрями взаємоз'язані та на основі взаємодії визначають ріст продуктивності праці, збільшення обсягу виробництва і поліпшення якості наукомісткої продукції, що в свою чергу підвищує рівень сприйнятливості інновацій підприємницькими структурами, їх дохідності й водночас скорочується загальний термін переведення галузі на інноваційну модель розвитку.

Дієвість організаційно-економічного механізму зростає за умов урахування при роз-

робі його важелів біологічних, екологічних, технологічних та виробничих особливостей інноваційного процесу, оскільки його дієвість тісно пов'язана з цілями і задачами розвитку агропродовольчого комплексу, які полягають у системній організаційно – економічній, техніко – технологічній трансформації виробництва продукції з урахуванням світових тенденцій розвитку економіки галузі на інноваційній основі.

Методи активізації трансформації агропродовольчого комплексу на інноваційний тип розвитку в розвинутих країнах спрямовані, з одного боку, на створення сприятливих економічних умов та соціально-політичного клімату, а з іншого – на стимулювання інноваційних процесів (табл. 4).

4. Деякі аспекти науково-технологічного й інноваційного розвитку в окремих країнах

США, Англія, Франція	Німеччина, Швеція, Швейцарія	Японія, Південна Корея	Російська Федерація
Орієнтація на лідерство в науці; реалізація великомасштабних цільових проектів, які охоплюють усі стадії науково-виробничого циклу, як правило, зі значною часткою науково-інноваційного потенціалу; спрямованість на максимальний прибуток при мінімумі зусиль	Орієнтація на розповсюдження нововведень; створення сприятливого інноваційного середовища; раціоналізація всієї структури економіки; спрямованість на усвідомлену підтримку відтворення умов вільної конкуренції; спрямованість на максимальний прибуток при мінімумі зусиль	Стимулювання нововведень шляхом розвитку інноваційної інфраструктури; забезпечення сприймання досягнень світового науково-технічного прогресу; упровадження процесу колективного прийняття рішень; набуття духу відкритості щодо управлінських рішень; спрямованість на максимальну продуктивність праці працівників	Використання програмних методів управління нововведеннями; реструктуризація науково-технічного потенціалу в різних галузях економіки за рахунок концентрації матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів на проривних напрямках науки і техніки; розробка системи використання лізингу як ефективного ринкового механізму; формування на базі фондів, які підтримують інноваційну діяльність, асоціації фондів із розвинутим фінансовим капіталом

Джерело: [5].

Структурно формування організаційно-економічного механізму активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу, тобто взаємозв'язку та взаємодії організаційної й економічної складових механізму, можна об'єднати у три блоки.

Перший – теоретичні та методологічні основи інновацій, узгодження стратегії інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу з урахуванням наявного інноваційного потенціалу й оцінка сучасного стану розвитку галузі.

Другий блок – відображає складові механізму регулювання інноваційної діяльності, а також реформування сільськогосподарсь-

ких підприємств (або виробничого процесу) як основної передумови сприйняття інноваційних процесів у виробничій діяльності.

Третій блок – основні напрями активізації інноваційної діяльності підприємств галузі.

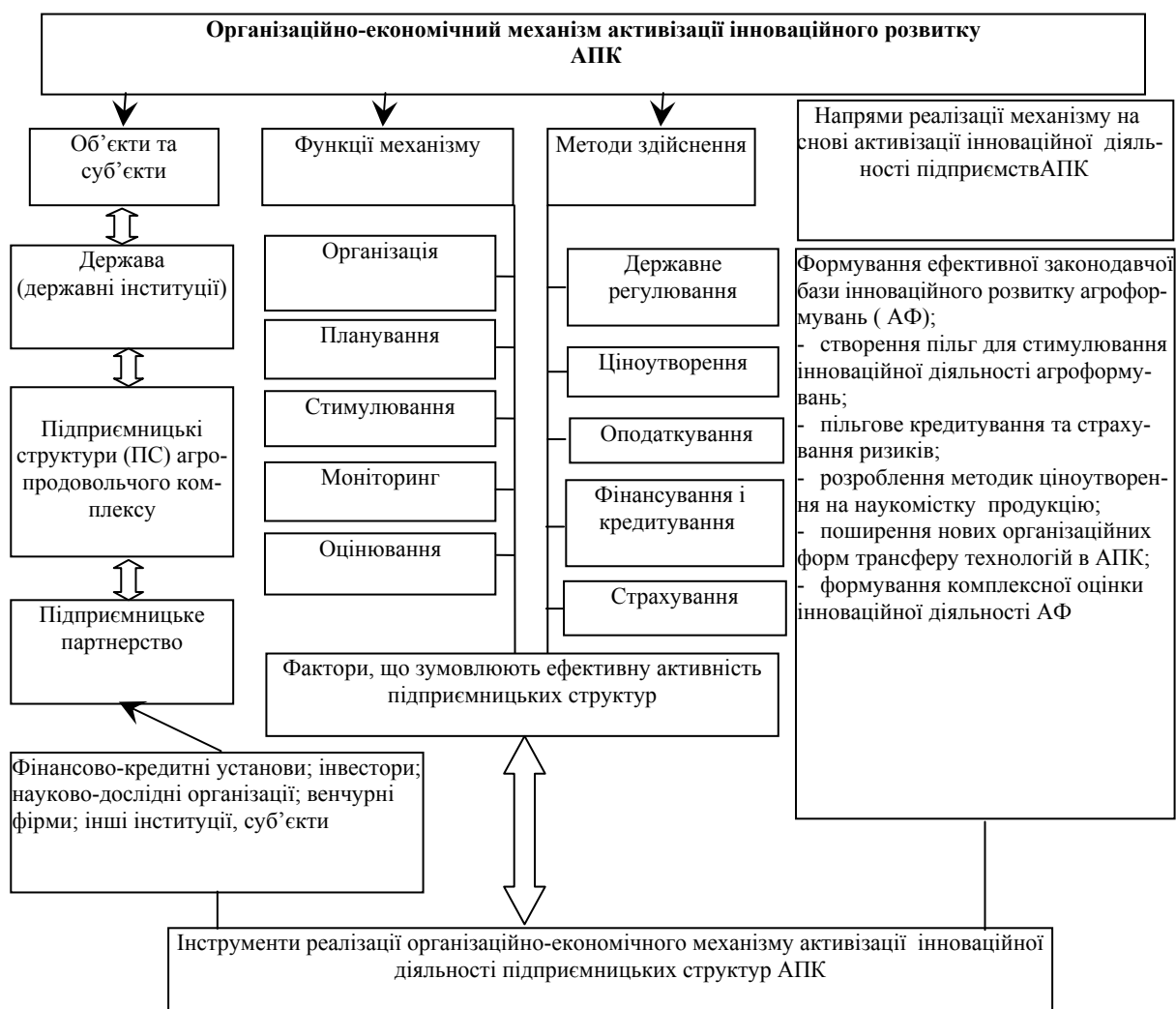
У сукупності всі три блоки створюють комплексну систему функціональних зв'язків між об'єктами, суб'єктами, засобами, методами та іншими складовими інноваційної діяльності й спрямовані на забезпечення визначених параметрів інноваційного розвитку підприємств агропродовольчого комплексу. При цьому складові економічного блоку мають цільову інноваційну спрямованість, оскільки метою формування стратегічного

потенціалу є досягнення певних економічних цілей у діяльності підприємств галузі на інноваційній основі, а складові організаційного блоку варто розглядати як організацію досягнення економічних цілей.

На основі результатів наукових досліджень провідних напрямів інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу України і зарубіжних країн на рисунку схематично відображено розроблений нами організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу (функції економічного механізму, методи їх здійснення, об'єкти та суб'єкти, напрями реалізації активізації інвестиційної діяльності підприємницьких структур),

спрямованого на досягнення конкурентоспроможності функціонування галузей агропродовольчого комплексу та підвищення ефективності підприємств галузі.

Взаємовідносини між учасниками інноваційного процесу в розробленому механізмі набувають форми підприємницького партнерства (співробітництва). Підприємницькі структури тут тісно співпрацюють із фінансово-кредитними, науковими установами, інвесторами, постачальниками і збутовими структурами, під яким розуміємо активну спільну підприємницьку діяльність на партнерських засадах для задоволення суспільних потреб в агропродовольчій продукції (рис.).

Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу

Джерело: Розробка авторів на основі узагальнення результатів наукових досліджень.

Держава як головний суб'єкт підприємницької діяльності визначає пріоритети у сфері інноваційного розвитку агропродовольчого сектору, встановлює правові, економічні й організаційні засади державного регулювання розвитку ринку наукомісткої

продукції, встановлює правові, економічні й організаційні засади державного регулювання розвитку ринку наукомісткої

продукції, створює умови для формування та реалізації наявного наукового й інтелектуального потенціалу в аграрній сфері, підтримує їхній розвиток через систему фінансово-кредитних і податкових інструментів, а також формує організаційні важелі інформаційного та ресурсного забезпечення для ефективної інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Державна підтримка у побудові інноваційної економіки не зводиться тільки до кількісних характеристик державних витрат, не менш важливим є формування у суспільній свідомості творчого підходу до цього процесу, зокрема: креативність мислення, готовність до безперевних інновацій, володіння інформаційними технологіями, колективної творчої праці й індивідуальної відповідальності.

Процес формування діяльності, розподіл завдань, повноважень підприємницьких структур, відповідальності за досягнення загальної мети всіма учасниками технологічного процесу виробництва агропродовольчої продукції забезпечують організаційні компоненти (організація, планування, стимулювання, моніторинг, оцінка результатів діяльності агроформувань із застосуванням сучасних ресурсоощадних технологій).

Важливішою функцією організаційно-економічного механізму є стимулювання (моральне і матеріальне заохочення) усіх працівників, які беруть участь в інноваційному процесі, що потребує, у свою чергу, постійного контролю за перебігом робіт, обліку й оцінки, а також аналізу ефективності діяльності.

Страховання як складова даного механізму – це формування, розподіл і використання спеціального страхового фонду для відшкодування втрат і збитків, пов'язаних із форсмажорними умовами інноваційної діяльності.

Ціноутворення на наукомістку сільськогосподарську продукцію залежить від характеру економічних відносин, сформованих у процесі виробництва, тенденцій на аграрному ринку, зрівноваження попиту і пропозиції.

Реалізація організаційно-економічного механізму активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу здійснюється через інструменти державного регулювання (акти нормативно-правового або директивного характеру, пільгове оподаткування, надання

пільгових кредитів підприємницьким структурам агропродовольчого комплексу).

При формуванні організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку галузі необхідно визначити зовнішні, внутрішні, політичні, організаційно-економічні, соціальні, ринкові, збутові й інші чинники та їхній вплив на активізацію інноваційної діяльності підприємницьких структур.

Виходячи із результатів дослідження, одним із головних напрямів активізації інноваційних процесів в агропродовольчому секторі економіки є забезпечення цивілізованого конкурентного середовища в інноваційній сфері та ефективного державного регулювання. Доведено, що ринкові механізми в процесі підприємницької діяльності мають прогалини, а діючі напрями інвестування капіталу здебільшого не забезпечують одержання прогнозованого прибутку, відбувається порушення процесу його відтворення.

Потрібний потужний імпульс із боку держави щодо забезпечення структурної перебудови економіки на новій технологічній основі, реалізації пріоритетів концентрації ресурсів, збільшення у рази обсягу фінансування ключових напрямів становлення інноваційної моделі розвитку агропродовольчого комплексу.

Управлінські структури АПК, застосовуючи важелі організаційно-економічного механізму, мають можливість розвивати стратегічні напрями на основі виявлення внутрішньогосподарських резервів і визначення способів підвищення інноваційної активності сільськогосподарських підприємств.

Висновки. Агропродовольчий сектор вітчизняної економіки нині глибоко інтегрований у світову агропродовольчу систему. Це зумовлює необхідність проведення аналізу стану інноваційних трансформацій, що відбуваються в даній сфері на глобальному рівні, розроблення дієвих організаційно-економічних важелів, спрямованих на забезпечення розвитку агропродовольчої сфери на інноваційній основі з огляду на національні особливості її розвитку.

Запровадження побудованих за наведеною схемою організаційно-економічних важелів механізму активізації інноваційної діяльності з поглибленим аналізом та оцінкою техніко-

технологічного розвитку агропродовольчого комплексу в кінцевому підсумку сприятиме:

застосуванню комплексної системи методів, інструментів і важелів ринкового характеру та державного регулювання активізації інноваційної діяльності підприємств галузі;

переорієнтації системи продукування інновацій на ринковий попит споживача;

формуванню взаємовідносин підприємств агропродовольчої сфери з вищими навчальни-

ми закладами, науковими установами, фінансовими, кредитними й збутовими організаціями, тобто з учасниками інноваційного процесу на партнерських взаємовигідних засадах;

зростанню ефективності діяльності підприємств, їхньої конкурентоспроможності;

поліпшенню кадрового забезпечення науково-інноваційної сфери, створенню привабливих умов для творців інновацій.

Список використаних джерел

1. Володін С.А. Питання переходу аграрної науки на інноваційну модель функціонування розвитку / С.А. Володін // Економіка АПК. – 2012. – № 5. – С. 123-131.
2. Гесць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Гесць, В.П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
3. Звіт про діяльність НААН України за 2006-2010 роки та 2011 р. – К.: Аграрна наука, 2010, 2012 рр.
4. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: моногр. [Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін.] – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
5. Концептуальні засади інноватики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://Library.if.ua/book/4/462.html>.
6. Крылов Э.И. Система плановых и контрольно-аналитических показателей эффективности инноваций. Экономическое содержание и методика расчета / Э.И. Крылов – СПб. : СПб ГУАП, 2004. – 24 с.
7. Національна доктрина реформування розвитку агропродовольчого комплексу України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vkipl.org.ua/a>.
8. Румпелф Г. Інноваційна політика: Європейський досвід та рекомендації для України. Т. I. / Г. Румпелф, Дж. Стройлопулос, І. Єгоров. – К.: Фенікс, 2011. – 214 с.
9. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року ; за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.
10. Структура інноваційного процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/4/476/htm>.
11. Шубравська Я.В. Інноваційні трансформації агропромислового сектора економіки: світові тенденції та вітчизняні реалії / О.В. Шубравська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2010.
12. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
13. European Innovation Scoreboard 2003. European Commission, 2003. – Nov. 2003.

Стаття надійшла до редакції 29.03.2013 р.

*

УДК 338.43 : 331.2-058.232.6

Н.І. ВАСИЛЕНЬКА, кандидат економічних наук, в.о. доцента кафедри економіки підприємства

Львівський національний аграрний університет

Матеріальний добробут сільського населення: трудові виміри та особливості регулювання

Постановка проблеми. Проблема низького рівня життя сільського населення в Україні є загально визнаною реальністю. До причин, які призвели до бідності селян, слід віднести занепад сільського господарства як галузі, скорочення зайнятості сільського насе-

лення в аграрному секторі, знецінення сільськогосподарської праці, зовнішню трудову міграцію, втрату сільськими територіями своєї самобутності та виключних функцій щодо народження трудового, природного, культурного й духовного потенціалів. Обмежені можливості реалізувати своє право і потребу у праці для селян є першочерговою

© Н.І. Василенка, 2013